

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

7 iunie 2016*

„Trimitere preliminară — Regulamentul (UE) nr. 604/2013 — Determinarea statului membru responsabil de examinarea unei cereri de azil prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe — Articolul 18 — Reprimirea solicitantului de azil a cărui cerere este în curs de examinare — Articolul 19 — Încetarea răspunderii — Absență de pe teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni — Noua procedură de determinare a statului membru responsabil — Articolul 27 — Cale de atac — Întinderea controlului jurisdicțional”

În cauza C-155/15,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Curtea de Apel Administrativă din Stockholm, judecând în calitate de instanță competentă în materie de migrație, Suedia), prin decizia din 27 martie 2015, primită de Curte la 1 aprilie 2015, în procedura

George Karim

împotriva

Migrationsverket,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Tizzano, vicepreședinte, doamna R. Silva de Lapuerta, domnii L. Bay Larsen (raportor), J. L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, doamna C. Toader, domnii D. Šváby și F. Biltgen, președinți de cameră, domnii J.-C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda și S. Rodin, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 15 decembrie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru domnul Karim, de I. Aydin, avocat, și de C. Hjorth, jur. kand.;
- pentru Migrationsverket, de H. Hedebris și de M. Bergdahl, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz, de U. Persson, de N. Otte Widgren, de E. Karlsson și de L. Swedenborg în calitate de agenți;

* Limba de procedură: suedeza.

- pentru guvernul ceh, de M. Smolek și de J. Vlácil, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elen, de M. Michelogiannaki, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de F. X. Bréchet și de D. Colas, în calitate de agenți;
- pentru guvernul olandez, de M. K. Bulterman și de B. Koopman, în calitate de agenți;
- pentru guvernul elvețian, de C. Bichet, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande, de C. Tufvesson și de K. Simonsson, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 17 martie 2016,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 19 și 27 din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul George Karim, resortisant sirian, pe de o parte, și Migrationsverket (Oficiul pentru Migrație, Suedia, denumit în continuare „oficiul”), pe de altă parte, în legătură cu decizia oficiului de respingere a cererii de permis de ședere introdusă de domnul Karim și de transfer al acestuia în Slovenia.

Cadrul juridic

- 3 Considerentul (19) al Regulamentului nr. 604/2013 are următorul cuprins:

„În vederea garantării protecției efective a drepturilor persoanelor vizate, ar trebui stabilite garanții juridice și dreptul la o cale de atac eficientă în ceea ce privește deciziile legate de transferurile către statul membru responsabil în conformitate în special cu drepturile recunoscute la articolul 47 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Pentru a se asigura respectarea dreptului internațional, dreptul la o cale de atac eficientă împotriva unor astfel de decizii ar trebui să cuprindă atât examinarea aplicării prezentului regulament, cât și a situației de drept și de fapt din statul membru către care solicitantul este transferat.”

- 4 Articolul 18 alineatul (1) din acest regulament prevede:

„Statul membru responsabil în conformitate cu prezentul regulament este obligat să:

[...]

- (b) reprimească, în condițiile prevăzute la articolele 23, 24, 25 și 29, un solicitant a cărui cerere se află în curs de examinare și care a depus cererea într-un alt stat membru sau care se află pe teritoriul altui stat membru fără permis de ședere;

[...]”

- 5 Articolul 19 alineatul (2) din regulamentul menționat prevede:

„Obligațiile specificate la articolul 18 alineatul (1), încetează atunci când statul membru responsabil poate stabili, atunci când i se solicită preluarea sau reprimirea unui solicitant [...], că persoana în cauză a părăsit teritoriul statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni, cu excepția cazului în care persoana în cauză este titularul unui permis de ședere valabil eliberat de statul membru responsabil.

O cerere depusă după perioada de absență menționată în primul paragraf va fi considerată o cerere nouă care dă naștere unei noi proceduri de stabilire a statului membru responsabil.”

- 6 Articolul 27 alineatele (1) și (5) din același regulament are următorul cuprins:

„(1) Solicitantul [...] are dreptul la o cale eficientă de atac, sub forma unui apel sau unei revizui, în fapt și în drept, împotriva unei decizii de transfer în fața unei instanțe naționale.

[...]

(5) Statele membre asigură persoanei în cauză accesul la asistență juridică și, dacă este necesar, asistență lingvistică.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 7 Domnul Karim a solicitat protecție internațională în Suedia la 3 martie 2014.

- 8 Întrucât o căutare în sistemul „Eurodac” a arătat că persoana interesată solicitase deja această protecție în Slovenia, la 14 mai 2013, oficiul a cerut autorităților slovene, la 20 martie 2014, să îl reprimească pe domnul Karim în baza articolului 18 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 604/2014.

- 9 Autoritățile slovene au acceptat această cerere de reprimire la 3 aprilie 2014. Oficiul a informat atunci aceste autorități că domnul Karim arătase că părăsise teritoriul statelor membre pe o perioadă mai mare de trei luni după prima sa cerere de azil și că pașaportul său conținea o viză de intrare în Liban cu data de 20 iulie 2013. După un schimb de corespondență, la 12 mai 2014, autoritățile slovene au reiterat acceptarea cererii de reprimire.

- 10 La 13 mai 2014, oficiul a respins cererea de permis de ședere formulată de domnul Karim, inclusiv cererea sa de protecție internațională, a clasat cauza referitoare la declararea statutului și a decis transferul persoanei interesate în Slovenia.

- 11 Domnul Karim a contestat decizia oficiului la Förvaltningsrätten i Stockholm (Tribunalul Administrativ din Stockholm, Suedia). Această instanță a respins acțiunea persoanei interesate pentru motivul că, din moment ce un stat membru acceptă să reprimească un solicitant de azil, acesta din urmă nu poate contesta transferul său către acest stat membru decât dacă invocă existența unor deficiențe sistemice.

- 12 Domnul Karim a contestat hotărârea Förvaltningsrätten i Stockholm (Tribunalul Administrativ din Stockholm) la instanța de trimitere, arătând, pe de o parte, că Republica Slovenia nu este statul membru responsabil de examinarea cererii sale de azil, întrucât el a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă mai mare de trei luni după prima sa cerere de azil, și, pe de altă parte, că, din rațiuni umanitare, transferul său nu trebuie să aibă loc și că procedura de azil urmată în Slovenia prezintă deficiențe sistemice.

13 În aceste condiții, Kammarrätten i Stockholm – Migrationsöverdomstolen (Curtea de Apel Administrativă din Stockholm, judecând în calitate de instanță competentă în materie de migrație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

- „1) Noile dispoziții referitoare la dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă instituite prin Regulamentul nr. 604/2013 [considerentul (19) al acestuia și articolul 27 alineatele (1) și (5)] implică faptul că un solicitant de azil trebuie, de asemenea, să aibă posibilitatea să conteste [punerea în aplicare a] criteriil[or] prevăzute în capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013 pe baza cărora urmează să fie transferat în alt stat membru, care a acceptat să îl primească? Sau dreptul la o cale de atac jurisdicțională efectivă poate fi limitat doar la dreptul de a controla existența unor deficiențe sistemice în procedura de azil și în condițiile de primire a solicitantului de azil în statul membru în care urmează să fie transferat[, astfel cum a statuat Curtea în Hotărârea din 10 decembrie 2013, Abdullahi (C-394/12, EU:C:2013:813)]?
- 2) În cazul în care Curtea ar considera că este posibil să se conteste punerea în aplicare a criteriilor prevăzute în capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013, articolul 19 alineatul (2) din acesta implică faptul că regulamentul menționat nu este aplicabil dacă solicitantul de azil face dovada că s-a aflat în afara teritoriului statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

- 14 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție, în special cel de al doilea paragraf al său, este aplicabilă unui resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, face dovada că a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru.
- 15 În această privință, trebuie arătat, desigur, că articolul 19 alineatul (2) primul paragraf din Regulamentul nr. 604/2013 prevede că, în principiu, obligațiile de preluare și de reprimire a solicitantului de azil care decurg din articolul 18 alineatul (1) din acest regulament încetează atunci când statul membru responsabil poate stabili, atunci când i se solicită reprimirea unui solicitant de azil, că acesta a părăsit teritoriul statelor membre pentru o perioadă de cel puțin trei luni.
- 16 Cu toate acestea, articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat precizează că o cerere depusă după o astfel de perioadă de absență va fi considerată o cerere nouă care dă naștere unei noi proceduri de stabilire a statului membru responsabil.
- 17 Prin urmare, în situația în care un resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru, articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013 impune statului membru în care a fost depusă noua cerere de azil să finalizeze, pe baza normelor stabilite prin acest regulament, procesul de determinare a statului membru responsabil de examinarea acestei noi cereri.
- 18 În consecință, este necesar să se răspundă la cea de a doua întrebare că articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul nr. 604/2013 trebuie interpretat în sensul că această dispoziție, în special cel de al doilea paragraf al său, este aplicabilă unui resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, face dovada că a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru.

Cu privire la prima întrebare

- 19 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni formulate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, aplicarea eronată a criteriilor de responsabilitate prevăzute în capitolul III din acest regulament.
- 20 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că, din decizia de trimitere reiese că reclamantul din litigiul principal nu se prevalează, în cadrul acțiunii formulate împotriva deciziei de transfer luate în privința sa, de încălcarea uneia dintre normele prevăzute în capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013, ci mai curând de faptul că responsabilitatea Republicii Slovenia ar fi fost stabilită cu nerespectarea normelor specifice instituite la articolul 19 alineatul (2) din acest regulament, referitoare la situația unui resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru.
- 21 Prin urmare, pentru a da un răspuns util instanței de trimitere, este necesar să se stabilească dacă articolul 27 alineatul (1) din regulamentul menționat, citit în lumina considerentului (19) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni formulate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, nerespectarea normelor prevăzute la articolul 19 alineatul (2) din același regulament.
- 22 În această privință, trebuie arătat că, din cuprinsul punctelor 30-61 din Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash (C-63/15), reiese că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, oferă solicitantului de azil posibilitatea unei căi de atac efective împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, care poate avea ca obiect, printre altele, examinarea aplicării acestui regulament și care poate conduce, așadar, la repunerea în discuție a responsabilității unui stat membru, chiar și în lipsa unor deficiențe sistemice în procedura de azil și în condițiile de primire a solicitanților de azil în acest stat membru, care implică riscul unui tratament inuman sau degradant, în sensul articolului 4 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- 23 În plus, deși aplicarea Regulamentului nr. 604/2013 se bazează, în esență, pe desfășurarea unui proces de determinare a statului membru responsabil, desemnat pe baza criteriilor prevăzute în capitolul III din acest regulament (Hotărârea din 7 iunie 2016, Ghezelbash, C-63/15, punctul 41), trebuie subliniat că norma care figurează la articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din acest regulament stabilește cadrul în care acest proces trebuie să aibă loc, atunci când resortisantul în cauză al unei țări terțe, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru.
- 24 Astfel, potrivit celor amintite la punctul 17 din prezenta hotărâre, din această dispoziție rezultă că, în această situație, statul membru în care a fost introdusă noua cerere de azil este obligat să finalizeze procesul de determinare a statului membru responsabil de examinarea acestei noi cereri.
- 25 Acest nou proces de determinare se deosebește de cel care a fost derulat inițial de statul membru în care a fost depusă prima cerere de azil și poate conduce la desemnarea unui nou stat membru responsabil, pe baza criteriilor enunțate în capitolul III din Regulamentul nr. 604/2013.

- 26 În consecință, pentru a se asigura că decizia de transfer contestată a fost adoptată în urma unei aplicări corecte a procesului de determinare a statului membru responsabil prevăzut de acest regulament, instanța sesizată cu o acțiune împotriva unei decizii de transfer trebuie să poată examina afirmațiile unui solicitant de azil care invocă încălcarea normei ce figurează la articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din regulamentul menționat.
- 27 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni formulate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, nerespectarea normei prevăzute la articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din acest regulament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 28 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Articolul 19 alineatul (2) din Regulamentul (UE) nr. 604/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid trebuie interpretat în sensul că această dispoziție, în special cel de al doilea paragraf al său, este aplicabilă unui resortisant al unei țări terțe care, după introducerea unei prime cereri de azil într-un stat membru, face dovada că a părăsit teritoriul statelor membre pe o perioadă de cel puțin trei luni, înainte de a introduce o nouă cerere de azil într-un alt stat membru.**
- 2) **Articolul 27 alineatul (1) din Regulamentul nr. 604/2013, analizat în lumina considerentului (19) al acestuia, trebuie interpretat în sensul că, într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, un solicitant de azil poate invoca, în cadrul unei acțiuni formulate împotriva unei decizii de transfer luate în privința sa, nerespectarea normei prevăzute la articolul 19 alineatul (2) al doilea paragraf din acest regulament.**

Semnături